

Crisis and Faith: Sefer Shmuel

Perek 23

The Wrong King, the Wrong Battle, the Wrong Blessing

א וַיִּגְדּוּ לְדָוִד, לֵאמֹר: הִנֵּה פִלְשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּקַעֲיֵלָה, וְהֵמָּה שֹׁסִים אֶת- הַגִּרְנוֹת.	1 And they told David, saying: 'Behold, the Philistines are fighting against Keilah, and they rob the threshing-floors.'
ב וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיְהוָה, לֵאמֹר, הֲאֵלֶּךְ וְהִכִּיתִי, בְּפִלְשְׁתִּים הָאֵלֶּה; {ס} וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-דָּוִד, לֵךְ וְהִכִּיתָ בְּפִלְשְׁתִּים, וְחָשַׁעְתָּ, אֶת-קַעֲיֵלָה.	2 Therefore David inquired of the LORD, saying: 'Shall I go and smite these Philistines?' {S} And the LORD said unto David: 'Go, and smite the Philistines, and save Keilah.'
ג וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד, אֵלָיו, הִנֵּה אֲנַחְנוּ כֹּה בַּיהוּדָה, גֵּרָאִים; וְאִם נֵלֶכְךָ קַעֲיֵלָה, אֶל-מַעֲרְכוֹת פִּלְשְׁתִּים. {ס}	3 And David's men said unto him: 'Behold, we are afraid here in Judah; how much more then if we go to Keilah against the armies of the Philistines?' {S}
ד וַיִּסְּף עוֹד דָּוִד לִשְׂאוֹל בַּיְהוָה, וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָה; וַיֹּאמֶר, קוּם רֵד קַעֲיֵלָה--כִּי-אֲנִי נֹתֵן אֶת-פִּלְשְׁתִּים, בְּיָדְךָ.	4 Then David inquired of the LORD yet again. And the LORD answered him and said: 'Arise, go down to Keilah, for I will deliver the Philistines into thy hand.'
ה וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְאֲנָשָׁיו קַעֲיֵלָה וַיִּלָּחֶם בְּפִלְשְׁתִּים, וַיִּנְהַג אֶת-מִקְנֵיהֶם, וַיַּךְ בָּהֶם, מַכָּה גְדוֹלָה; וַיִּשַׁע דָּוִד, אֶת יֹשְׁבֵי קַעֲיֵלָה. {ס}	5 And David and his men went to Keilah, and fought with the Philistines, and brought away their cattle, and slew them with a great slaughter. So David saved the inhabitants of Keilah. {S}
ו וַיְהִי, בְּבֹרַח אֲבִיֹּתָר בֶּן-אֲחִימֶלֶךְ אֶל- דָּוִד--קַעֲיֵלָה; אֲפֹד, יָרַד בְּיָדוֹ.	6 And it came to pass, when Abiathar the son of Ahimelech fled to David to Keilah, that he came down with an ephod in his hand.

1. 1 Shmuel 14:48

מח וַיַּעַשׂ חַיִּל, וַיַּךְ אֶת-עַמְלֵק; וַיִּצַּל
אֶת-יִשְׂרָאֵל, מִיַּד שֹׁסֵיהֶם. {פ}

48 And he did valiantly, and smote the Amalekites, and delivered Israel out of the hands of them that spoiled them. {P}

2. Radak

(ג) ביהודה יראים – הנה אנחנו בין בני ישראל אנחנו בסכנה מפני שאול ונשים עצמינו יותר בסכנה בין פלשתים ומפני דבריהם הוסיף דוד לשאול ולא מפני עצמו כי הוא בפעם הראשונה היה בוטח אלא מפני אנשיו הוסיף לשאול וכשראו אנשיו שהבטיחו האל פעמים הלכו עמו.

(ה) וינהג את מקניהם – איך היו מקניהם במלחמה אלא כשהכה דוד מהם מכה גדולה רדף אחרי הנסים מהם עד ארץ פלשתים ונהג את מקניהם.

(ו) אפוד ירד בידו – פירשו אותו כמו הוריד וכן תירגם יונתן אחית ואני מפרשו בודד כמשפטו ואמר ירד כלומר ירד האפוד בדרך מקרה ביד ואע"פ שהורידו לא הורידו מדעתו אבל כשלקח כליו עמו בברחו לא השגיח מה לקח ומה הניח כאדם בורח והיתה סבה מאת ה' והיה האפוד בדרך מקרה בין כליו לפיכך אמר ירד ולא אמר הוריד.

ז וַיִּגַּד לְשָׁאוּל, כִּי-בָא דָוִד קַעִילָה; וַיֹּאמֶר שָׁאוּל, נָכַר אֲתָנוּ אֱלֹהִים בְּיָדִי --כִּי נִסְגָּר לָבוֹא, בְּעִיר דְּלָתִים וּבָרִים.	7 And it was told Saul that David was come to Keilah. And Saul said: 'God hath delivered him into my hand; for he is shut in, by entering into a town that hath gates and bars.'
ח וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-כָּל-הָעָם, לְמַלְחָמָה, לָרֶדֶת קַעִילָה, לְצוֹר אֶל-דָּוִד וְאֶל-אֲנָשָׁיו.	8 And Saul summoned all the people to war, to go down to Keilah, to besiege David and his men.
ט וַיַּדַּע דָּוִד--כִּי עָלָיו, שָׁאוּל מַחְרִישׁ הָרָעָה; וַיֹּאמֶר אֶל-אַבִּיחָתָר הַכֹּהֵן, הַגִּישָׁה הָאֶפֹּד. {ס}	9 And David knew that Saul devised mischief against him; and he said to Abiathar the priest: 'Bring hither the ephod.' {S}
י וַיֹּאמֶר, דָּוִד, יְקוֹק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁמַע שְׁמַע עֲבָדְךָ כִּי-מִבְקֶשׁ שָׁאוּל לָבוֹא אֶל-קַעִילָה--לְשַׁחֵת לְעִיר, בְּעַבְוִרִי.	10 Then said David: 'O LORD, the God of Israel, Thy servant hath surely heard that Saul seeketh to come to Keilah, to destroy the city for my sake.'
יא הֲיִסְגְּרֵנִי בְּעָלֵי קַעִילָה בְּיַד הַיָּרֵד שָׁאוּל, כַּאֲשֶׁר שְׁמַע עֲבָדְךָ--יְקוֹק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הִגֵּד-נָא לְעַבְדְּךָ; {ס} וַיֹּאמֶר יְקוֹק, יֵרֵד. {ס}	11 Will the men of Keilah deliver me up into his hand? will Saul come down, as Thy servant hath heard?' O LORD, the God of Israel, I beseech Thee, tell Thy servant.' {S} And the LORD said: 'He will come down.' {S}
יב וַיֹּאמֶר דָּוִד--הֲיִסְגְּרוּ בְּעָלֵי קַעִילָה אֹתִי וְאֶת-אֲנָשָׁי, בְּיַד-שָׁאוּל; וַיֹּאמֶר יְקוֹק, יִסְגְּרוּ. {ס}	12 Then said David: 'Will the men of Keilah deliver up me and my men into the hand of Saul?' And the LORD said: 'They will deliver thee up.' {S}
יג וַיָּקָם דָּוִד וְאֲנָשָׁיו כֶּשֶׁשׁ-מֵאוֹת אִישׁ, וַיֵּצְאוּ מִקַּעִילָה, וַיֵּתְחַלְכוּ, בְּאֲשֶׁר יִתְחַלְכוּ; וַלְשָׁאוּל הִגֵּד, כִּי-נִמְלָט דָּוִד מִקַּעִילָה, וַיִּחְדַּל, לָצֵאת.	13 Then David and his men, who were about six hundred, arose and departed out of Keilah, and went whithersoever they could go. And it was told Saul that David was escaped from Keilah; and he forbore to go forth.
יד וַיֵּשֶׁב דָּוִד בְּמִדְבָּר בְּמַצְדֹּת, וַיֵּשֶׁב בְּהָר בְּמִדְבַר-זִיף; וַיְבַקֶּשְׁהוּ שָׁאוּל כָּל-הַיָּמִים, וְלֹא-נִתְּנוּ אֱלֹהִים בְּיָדוֹ.	14 And David abode in the wilderness in the strongholds, and remained in the hill-country in the wilderness of Ziph. And Saul sought him every day, but God delivered him not into his hand.
טו וַיֵּרָא דָּוִד, כִּי-יֵצֵא שָׁאוּל לְבַקֵּשׁ אֹת-נַפְשׁוֹ; וַיָּדוּד בְּמִדְבַר-זִיף, בַּחֲרָשָׁה. {ס}	15 And David saw that Saul was come out to seek his life; and David was in the wilderness of Ziph in the wood. {S}

3. 1 Shmuel 15:4

ד וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל, אֶת-הָעָם, וַיִּפְקְדֵם בְּטַלַּיִם, מֵאֲתָיִם אֶלֶף רַגְלִי; וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים, אֶת-אִישׁ יְהוּדָה.

4 And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

4. Rashi

היסגרוני בעלי קעילה וגו' – למדנו מכאן שהשואל שני דברים אין משיבין לו חלל אחד, ואין משיבין לו חלל ראשון. וכאן דוד שאל שלא כסדר, שהיה לו לשאול תחילה: הירד שאול, היסגרוני בידו, והשיבוהו כסדר.

5. Abarbanel

הנה לא נתנו אלקים בידו כי לא מצא אותו במקום ידוע, והיה דוד יודע כל פעם ופעם שהיה יוצא שאול לבקש את נפשו, לפי שהיו עבדי שאול אוהבים אותו ומגלים את אזנו בסתר.

טז וַיָּקָם יְהוֹנָתָן בֶּן-שָׁאוּל, וַיֵּלֶךְ אֶל-דָּוִד חֲרָשָׁה; וַיַּחֲזֶק אֶת-יָדוֹ, בְּאֱלֹהִים.

16 And Jonathan Saul's son arose, and went to David into the wood, and strengthened his hand in God.

17 And he said unto him: 'Fear not; for the hand of Saul my father shall not find thee; and thou shalt be king over Israel, and I shall be next unto thee; and that also Saul my father knoweth.'

יז וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶל-תִּירָא, כִּי לֹא תִמְצָאֵךְ יָד שָׁאוּל אָבִי, וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל-יִשְׂרָאֵל, וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה-לְךָ לְמִשְׁנָה; וְגַם-שָׁאוּל אָבִי, יֵדָע כֵּן.

18 And they two made a covenant before the LORD; and David abode in the wood, and Jonathan went to his house. {S}

יח וַיַּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית, לִפְנֵי יְהוָה; וְדָוִד בָּשָׁב בְּדֹד בַּחֲרָשָׁה, וַיְהוֹנָתָן הֵלֵךְ לְבֵיתוֹ. {ס}

6. Abarbanel

בא יהונתן לראותו ולדבר אתו ויחזק את ידו באלקים, רוצה לומר **שאמר לו שיבטח בהשם** וישען על קדוש יעקב, ואחרי שהאל יתברך המליכו וצוה לנביא שמואל למושחו מה יעשה בשר לו?

וזהו אל תירא כי לא תמצאך יד שאול ואתה תמלוך על ישראל, ובקש ממנו שיהיה לו למשנה במלכות, **כי עם היות שאמר בראשונה ולא אם עודני חי כמו שפירשתי, הנה נתחרט ובהר בחיים עם היות שימלוך בימיו דוד ורצה להיות משנה לו** כמו שהיה בימי שאול אביו, כל שכן שאין ביד האדם למות כאשר ירצה, ואם יהיה על אפו ועל חמתו מוטב היה שיהיה אליו למשנה אחרי אשר מלכותו מאת השם מן השמים ויתקיים על כל פנים. והודיעו שגם אביו יודע כן, **כי נתפרסם הדבר שמושחו שמואל** והודאת הבעל דין דבר גדול בדברים המסופקים, ולכן אמר וגם שאול אבי ידע כן.

7. Ralbag

וישב דוד בחרשה ויהונתן הלך לביתו – באר לנו בזה **כי נשען דוד בברית יהונתן עמו שלא יגלה מקומו לאביו ואע"פ שנתפרסם ליהונתן כי דוד יקח הממלכה ותסור ממנו ולזה ספר שלא נמנע דוד אחר זה מלשבת ביער ההוא.**

19 Then came up the Ziphites to Saul to Gibeah, saying: 'Doth not David hide himself with us in the strongholds in the wood, in the hill of Hachilah, which is on the south of Jeshimon?

יט וַיָּעֲלוּ זִפְתִּים אֶל-שָׁאוּל, הַגִּבְעָה לְאֹמֶר: הֲלוֹא דָוִד מְסֻתָּת עִמָּנוּ בְּמַצְדּוֹת, בַּחֲרָשָׁה--בְּגִבְעַת הַחִכִּילָה, אֲשֶׁר מִימִין הַיְּשִׁימוֹן.

20 Now therefore, O king, come down, according to all the desire of thy soul to come down; and our part shall be to deliver him up into the king's hand.'

כ וְעַתָּה לְכָל-אַנֹת נַפְשֶׁךָ הַמְלֹךְ, לָרֶדֶת--רָד; וְלָנוּ הַסְּגִירוֹ, בְּיַד הַמְלֹךְ.

21 And Saul said: 'Blessed be ye of the LORD; for ye have had compassion on me.

כא וַיֹּאמֶר שָׁאוּל, **בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה: כִּי חָמַלְתֶּם, עָלַי.**

22 Go, I pray you, make yet more sure, and know and see his place where his haunt is, and who hath seen him there; for it is told me that he dealeth very subtly.

כב לְכוּ-נָא הַכִּינוּ עוֹד, וַדְעוּ וּרְאוּ אֶת-מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר תִּהְיֶה רְגָלוֹ--מִי רָאִהוּ, שָׁם: **כִּי אָמַר אֵלַי, עָרוֹם יַעֲרֹם הוּא.**

23 See therefore, and take knowledge of all the lurking-places where he hideth himself, and come ye back to me with the certainty, and I will go with you; and it shall come to pass, if he be in the land, that I will search him out among all the thousands of Judah.'

כג וּרְאוּ וַדְעוּ, מְכַל הַמִּתְבָּאִים אֲשֶׁר יִתְחַבֵּא שָׁם, וּשְׁבֹתֶם אֵלַי אֶל-נִכּוֹן, וְהִלַּכְתִּי אַתְכֶּם; וְהָיָה, אִם-יִשְׁנוּ בְּאֶרֶץ--וַחֲפֹשֵׁתִי אֹתוֹ, בְּכָל אֲלָפֵי יְהוּדָה.

8. Devarim 12

טו רק **בְּכָל-אֹרֶת נִפְשְׁךָ** תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָּשָׂר, כְּבִרְכַּת יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ--בְּכָל-שְׁעָרֶיךָ; הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ, כַּצִּבִּי וְכָאֵיל.

15 Notwithstanding thou mayest kill and eat flesh within all thy gates, after all the desire of thy soul, according to the blessing of the LORD thy God which He hath given thee; the unclean and the clean may eat thereof, as of the gazelle, and as of the hart.

כ כִּי-יִרְחֹב יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶת-גְּבֻלְךָ, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר-לָךְ, וְאָמַרְתָּ אֲכָלָה בָּשָׂר, כִּי-תֵאָוֶה נִפְשְׁךָ לֶאֱכֹל בָּשָׂר--**בְּכָל-אֹרֶת נִפְשְׁךָ**, וְתֹאכַל בָּשָׂר.

20 When the LORD thy God shall enlarge thy border, as He hath promised thee, and thou shalt say: 'I will eat flesh', because thy soul desireth to eat flesh; thou mayest eat flesh, after all the desire of thy soul.

כא כִּי-יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם, אֲשֶׁר יִבְחַר יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם, וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאֲנֶךָ אֲשֶׁר נָתַן יְקוֹק לָךְ, כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ--וְאָכַלְתָּ, בְּשַׁעְרֶיךָ, **בְּכָל, אֹרֶת נִפְשְׁךָ**.

21 If the place which the LORD thy God shall choose to put His name there be too far from thee, then thou shalt kill of thy herd and of thy flock, which the LORD hath given thee, as I have commanded thee, and thou shalt eat within thy gates, after all the desire of thy soul.

9. 1 Shmuel 15

ט וַיַּחְמַל שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגָּג, וְעַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַכְּרִים וְעַל-כָּל-הַטּוֹב, וְלֹא אָבּוּ, הַחֲרִימָם; וְכָל-הַמְּלָאכָה נִמְכְּזָה וְנִמְסָה, אֹתָהּ הִחָרִימוּ. {פ}

9 But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly. {P}

10. Radak

כי אמר אלי – בעוד שהיה עמי היה אומר לי כשהייתי שואלו איך היה מכה בפלשתים כל כך ואיך היה נשמר מהם והיה אומר לי כי ערום יערים הוא ובערמות ובתחבולות היה בא עליהם שלא היו נשמרים ממנו כן עתה הוא עושה מראה עצמו במקום זה כדי שנבקש אותו שם ומחר יהיה במקום אחר לפיכך דעו כל המקומות אשר דרכו להתחבא שם

כד וַיָּקוּמוּ וַיֵּלְכוּ זִיפָה, לִפְנֵי שָׁאוּל; וַדּוּד וְאֶנְשָׁיו בְּמִדְבַּר מְעוֹן, בְּעֶרְבָה--אֵל, יַמִּין הַיְּשִׁימוֹן.

24 And they arose, and went to Ziph before Saul; but David and his men were in the wilderness of Maon, in the Arabah on the south of Jeshimon.

כה וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל וְאֶנְשָׁיו, לְבַקֵּשׁ, וַיִּגְדּוּ לְדָוִד, וַיֵּרֶד הַסֵּלַע וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר מְעוֹן; וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל, וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי-דָוִד מִדְבַּר מְעוֹן.

25 And Saul and his men went to seek him. And they told David; wherefore he came down to the rock, and abode in the wilderness of Maon. And when Saul heard that, he pursued after David in the wilderness of Maon.

כו וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל מִצַּד הָהָר, מִזֶּה, וַדּוּד וְאֶנְשָׁיו מִצַּד הָהָר, מִזֶּה; וַיְהִי דָוִד נִחָז לְלָכְתָּ, מִפְּנֵי שָׁאוּל, וְשָׁאוּל וְאֶנְשָׁיו עֹטְרִים אֶל-דָּוִד וְאֶל-אֶנְשָׁיו, לְתַפְּסָם.

26 And Saul went on this side of the mountain, and David and his men on that side of the mountain; and David made haste to get away for fear of Saul; for Saul and his men compassed David and his men round about to take them.

כז וַיָּמָלְאֵךְ בָּא, אֶל-שָׁאוּל לֵאמֹר: מִהֲרָה וּלְכָה, כִּי-פָשְׁטוּ פְּלִשְׁתִּים עַל-הָאָרֶץ.

27 But there came a messenger unto Saul, saying: 'Haste thee, and come; for the Philistines have made a raid upon the land.'

כח וַיָּשֹׁב שָׁאוּל, מִרְדֹּף אַחֲרֵי דָוִד, וַיֵּלֶךְ, לְקִרְאֵת פְּלִשְׁתִּים; עַל-כֵּן, קָרְאוּ לַמָּקוֹם הַהוּא, סֵלַע, הַמְּחַלְקוֹת.

28 So Saul returned from pursuing after David, and went against the Philistines; therefore they called that place Sela-hammahlekoth.

29 And David went up from thence, and dwelt in the strongholds of En-gedi. {S}

11. Rashi

ומלאך בא אל שאול – מלאך ממש, כדי להגיל את דוד.

12. Tehillim 54

- א** למנצח בנגינת, משכיל לדוד. **1** For the Leader; with string-music. Maschil of David:
- ב** בבא הזיפים, ויאמרו לשאול: הלא דוד, מסתתר עמנו. **2** when the Ziphites came and said to Saul: 'Doth not David hide himself with us?'
- ג** אלהים, בשמך הושיעני; ובגבורתך תדינני. **3** O God, save me by Thy name, and right me by Thy might.
- ד** אלהים, שמע תפילתי; האזינה, לאמרי-פי. **4** O God, hear my prayer; give ear to the words of my mouth.
- ה** כי זרים, קמו עלי-- ועריצים, בקשו נפשי; **5** For strangers are risen up against me, and violent men have sought after my soul; {N}
- ו** לא שמו אלהים לנגדם סלה. **6** they have not set God before them. Selah
- ז** הנה אלהים, עזר לי; אדני, בסמכי נפשי. **7** Behold, God is my helper; the Lord is for me as the upholder of my soul.
- ח** ישוב (נשיב) הרע, לשררי; באמתך, תצמיחם. **8** He will requite the evil unto them that lie in wait for me; destroy Thou them in Thy truth.
- ט** בנדבה אצבחה-לך; אוֹדָה שמך יקוק כי-טוב. **9** With a freewill-offering will I sacrifice unto Thee; I will give thanks unto Thy name, O LORD, for it is good.
- י** כי מכל-צרה, הצילני; ובאיבי, ראתה עיני. **10** For He hath delivered me out of all trouble; and mine eye hath gazed upon mine enemies.

13. Tehillim 116

- א** אהבתי, כי-ישמע יקוק-- את-קולי, תחנוני. **1** I love that the LORD should hear my voice and my supplications.
- ב** כי-הטה אָזְנוֹ לי; ובגמי אקרא. **2** Because He hath inclined His ear unto me, therefore will I call upon Him all my days.
- ג** אפפוני, חבלי-מוֹת-- ומצרי שאול מצאוני; צרה ויגון אמצא. **3** The cords of death compassed me, and the straits of the nether-world got hold upon me; I found trouble and sorrow.
- ד** ובשם-יקוק אקרא: אנה יקוק, מלטה נפשי. **4** But I called upon the name of the LORD: 'I beseech thee, O LORD, deliver my soul.'
- ה** חנון יקוק וצדיק; ואלהינו מרחם. **5** Gracious is the LORD, and righteous; yea, our God is compassionate.
- ו** שמר פתאים יקוק; דלתי, ולי יהושיע. **6** The LORD preserveth the simple; I was brought low, and He saved me.

7 Return, O my soul, unto Thy rest; for the LORD hath dealt bountifully with thee. ז שובי נַפְשִׁי, לְמִנוּחֶיכִי : כִּי-יְקוֹק, גָּמַל עָלֶיכִי.

8 For thou hast delivered my soul from death, mine eyes from tears, and my feet from stumbling. ח כִּי חֲלַצְתָּ נַפְשִׁי, מִמָּוֶת : אֶת-עֵינַי מִן-דְּמְעָה ; אֶת-רַגְלִי מִדָּחִי.

9 I shall walk before the LORD in the lands of the living. ט אֶתְהַלֵּךְ, לִפְנֵי יְקוֹק-- בְּאַרְצוֹת, הַחַיִּים.

10 I trusted even when I spoke: 'I am greatly afflicted.' י הֶאֱמַנְתִּי, כִּי אֶדְבֹר ; אֲנִי, עֲנִיתִי מְאֹד.

11 I said in my haste: 'All men are liars.' יא אֲנִי, אָמַרְתִּי בְּחֶפְזִי : כָּל-הָאָדָם כֹּזֵב.

14. Abarbanel

אמרו חכמינו ז"ל **נחפו ללכת**, זהו שאמר הכתוב (תהלים קט"ז י) "אני אמרתי **בחפזי** כל האדם כוזב", כיון שראה דוד את עצמו מצומצם ביד שאול ואנשיו אמר "על חנם משח אותי שמואל בשם השם, היכן אותה משיחה? היכן אותה הבטחה? כל האדם כוזב אפילו שמואל!" אמר לו הקדוש ברוך "הוא כוזב? אני מעיד עליו שנאמן הוא, שנאמר 'כי נאמן שמואל לנביא להשם', ואתה אמרת ששמואל כוזב? מיד 'ומלאך בא אל שאול וגו'". אמר ר' יודן מלאך שליח היה, אמר ר' פנחס וכי השליח יועץ הוא שהיה אומר לו מהרה ולכה? אלא מלאך מן השמים, שנאמר 'ישלח משמים ויושיעני':

15. Rashi

סלע המחלקות – שהיה לבו של שאול חלוק לשתי דעות, אם לשבז להגיל את ארצו מיד פלשתים, או לרדוף ולתפוס את דוד. כן תרגמו יונתן.